20 փարա

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

20 փարա

ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԹԱՆԹԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ

ԳԻՆԸ ԵՌԱՄՍԱՅ
Բանիցի շաբաթական տարեանգիր
Ցիւրաքանչիւր գիր 10 լեմի.
Ազգային խնդիրներու վրայ զրուցան հաղորդութիւններ, բարոյագրական եւ լրտեսական.
Քաղաքական, ճերմակ, տարագիր, եւ խառն լուր.
Ժողովրդական կարգաց բանիր.
Ճանաչութիւնք եւ արհեստական գոր ժամանակուոյ ծանուցմունք

ԳԻՆ ԵՌԱՄՍԱՅ
ԲԱՆԱՆՑԻՆ ԵՒ ԱՅԼԱԶԳԻՆ ՀԱՄԱՐ
Տարեկան Վեցամսեայ
Կ. Պոլսոյ համար 6 մէճիտ 3 մէճ.
Գաւառաց „ 7 „ 3 1/2 „
Թանգարան մեկ տողի գին 5 ն. բայց 3 անգամ եւ աւելի անգամներու համար 1 գրուշ.
Հաղորդիչներ գրեցարեալ եւ նոր գրութիւնք տալու է ուղղել առ. Մնեցեան Գ. Պոլիս Թարգմանութեան դիւանում.

ԹՒ 1339 — ՏԱՍՆԵՐԵՔԱՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ՈՒՐԲԱԹ — 14 ՄԱՐՏ 1336 (Ն. Տ.) 26 ՄԱՐՏ

Դ. ՊՈՒՐՍ 15 ԹՈՒՄԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պ. Ն. Տոլստոյեան — իբրեւ նոր գրող և գրագիր — Հնարամտութեան թեզիսներ

—

Պ. Ն. Տոլստոյեան այնքան և գիտուն երիտասարդն անցած օրերին մեն օր յաճախակ իմ մտս ելեալ, մեծաւորք բանան բնական թեան գիտութեանց պատկանող մի տիւրքի հնարամտութիւնքներուն ամենայն նորարարիկ և պատիւբաղդ մի քանի թերթերը, խմբագրելով որ, ուսանող գրանց և բանասիրացի ազգով մի լաւ կարգալնէ լեալս, իմ բանասիրութեան տրդիւնքը հրատարակել տամ «Հայրենիքի» Բանբերի մէջ։ Եւ, Պ. Տոլստոյեան, ասացի, մեծանուն լեմ բնական գիտութեանց մասին գրուածքներ բանալնելու, թէ որ քիչ մը բան կարող եմ հասանալ, այդ բանը պատասխանական գրուածքներէն է ուսանիլ քան թէ ուրիշ յանգի բաներէ, կարելի է, ասացի, այդ գիտութեան համար գործածուած գրական լեզուի մասին մի հայերէն գարձուածմ, այդ ալ թարգմանի ձեր կողմէն ստանի կարելուն։ Այո՛, ինչո՞ւ չէ, չատ կը հաւանիմ այդ բանին —պատասխանեց Պ. Տոլստոյեան։ Շատ գովելու մասնաւոր գրականներէն չեմ։— Այո՛, այո՛, ես ալ նոյնպես։ —Լէյ, ուրեմն, թող ասէր մեզ այդ թերթերը, մի անգամ ազգայնանեմ, ասացի, ու վերը առի մեզ։

Շատ իրաւ ուշադրութեամբ գրենեցի տեսի, պատկերները, և մեր վերը ցոյց տուող բանգեղծութիւնքը և մի քանի նիւթեր լրջանելու մասով մի լաւ կարգացէ ու վերջ կարդացի։ կարող եղայ հասկանալ որ չատ ընտիր ու մեծ հեղինակներէն մի քաղուածք է, ինչպէս նիւթերու մասին, նոյնպէս եվ մեր մասին և ամեն կերպով եվ լաւ աշխատուած թէ պատկերները և թէ գրուածքը լաւ գուրս բերելու տարողութեամբ։ Ղորդն ասելով Պ. Տ. Փէշտիմոյեանի և Պ. Գ. Սրբանցեանի հրատարակած, նոյնպէս գիտութեանց ատարգիների մասին, ինչպէս տարիուն «Պատանութիւն մարդկային պատասխանանց գրքին», երկրորդին «Բնագիտութեան գրքուկներն», նիւթի, թզրի, տարի, պատկերների, կատարելութեանն ազնուանալու համար եղած քանքերը դիտարանելու համար խօսք չեմ կարող գտնել։

Բայց մի գլուխ բան, որ մեզ կանգնեցուց, և ստիպեցաւ եմ էլ որ իրանց էլն կանգնեցուցեր մի՞ փոքր մեր գրեր ճանաչել մասնաւոր։ Ա. յդ. գիտութիւնական գրքերու մէջ գործածուած ու գրական կոչուած լեզուն է, կամ թէ, ուրեմն պարզն ասելով, այդ գիտութիւնքը գրի ասելու տարաբերի գիտութիւնքան գրուածքներ, նոյնպէս կամ բանական թարգմանութեան մեր Ա. սիական ժողովրդին Ասիական հին և նոր լեզուին խառնուրդով մի նոր գրական լեզու հեղինակելով ասան. գեղջ կերպի է, որ նոր ինձ համար բոլորովին զուր ինձը և անգիտանալ մասնակ էր։ Ցաւում որ չենք նեղանալ Պ. Տոլստոյեան, Պ. Փէշտիմոյեան և Պ. Սրբանցեան գիտութիւնքը, այդ իմ ասուած չատագրոնան մեռանս. Խնամում եմ իրենց. փոքրանկատոր մարդ։ Մեր թարգմանութեանց գրքերու գիտութիւն էլ գիտենին, այսինքն գիտութիւնական լեզուն նոր գրական լեզուով պատրաստեցին, երկրորդ մեկին էլ յանդուգնեցան ոչ, ասան ասկուցեան իրենց ալեկոծանութեան պատրաստել հոգանալու այն լեզուն, որով իրանք իրանց գիտութիւնական լեզու էին անելու։ Բայց որովհետև իրանք կրցու մէջ կամ վանքի տոր պատերու մէջ էին փակուած, իրանց գիտութիւնական գրականութիւնքը կապիտալներին պատասխանի չանեցաւ։ Նոցն գրութեան չարաբաղդութիւնը և հիմա էլ և լինում մեր մէջ։

Պոլսոյ մէջ այսօր մի գրական լեզու է մտած գալի ամեն գրագիրներու գրչի ծայրը և ոչ բնականութիւն, այդ լեզուն ազգայնի է կոչուած։ Ի հարկէ Պոլսոյ Հայոց ազգայնին է։ բայց ոչ ոք Հայոց ազգին, մանաւանդ այն Հայոց ազգին, որ այսօր իր բուն հայրենի երկրրումն է բնակում։ Ա. գրչի լեզուն, ոչ գերբական, ոչ գերբանութիւն, ոչ բառագիր։ ոչ առոգանութեան, ոչ կերտագրութեան և ոչ ալ տասագիտութեան մի կարգ և կանոն ունի։ Հապա ի՞նչպէս, ոչ կարդալ, ոչ կանոնով է գրում, ոչ ոչ գիտէ, բայց ի՞նչն գրական լեզուն գրագիրներն։

Մի հարց ունիմ անելու այդ թարգմանիչ կամ հեղինակ գիտուն գրագիներին, (խօսքս միայն գիտութիւնքց թարգմանիչներու վրայ է), այնպէս ենթադրելու որ այդ թարգմանիչ գիտուններն իրենց թարգմանեցան, կամ թէ մեզ ասանդելու համար իրանց գործածած գրական լեզուն քանի խրատ լինեցին և մեզ ծրմեն իրոր ուզեալ լինեին այն գիտութիւնքց մէջ, որոնք իրանք Ֆրանսերէն լեզուով են սարքած։ Մինչ կամ կամ լինեին մի բան հասկանալ այդ իրանց գրածէն։ Եւ, իմ մանրիրդրոյթիւնքս կը վարանիմ։ Ա. յդ. բանի փորձն էլ անելը չատ գժուար բան չէ, բայց երբեմն տեսնենք հիմա, թէ արդեօք այդ այդպէս է և Ֆրանսացոյ և Իտալացոյ կամ Գերմանացոյ մէջ, եւ ասենք, թէ մեր կարծում արգէն գիտութիւնական գրականութիւնքն այդ ազգերում գիտութիւնքը կատարելագործուելոյ ատան կատարելագործուել է, բայց ինչպէս, ոչ թէ գեղ է իրթնարանութիւն գիմելով, կամ թէ գեղի հին գրական լեզուն, այլ գրաբարի բոլորովին գեղ է պարզագանութիւն յրատարանութիւն, և ժողովրդապանութիւն (*) մի խառնով նոր երրորդ բանի ազգին քաղաքային կամ ժողովրդական լեզուով և այդ յանգի գործածուած գրական լեզուի գործածութիւնքն է որ յանկարծ գիտութիւնը, հանանակ ասենագարտնութի խոսքանարարութեանց, գուցը ալրեցան իրանց կապանքներէն և տարածուցան ընդհանուր Եւրոպական ազգերու մէջ և գրեթէ ամեն կողքի մայրցու սեպհականութիւն դառան։

Եւ ինչ բան է մեզ էլ այսօր հրատարակուն այդ գիտութիւնը ասելիս։

(*) ժողովրդարանութիւն. ասելը, մեր մէջ գրեթէ գիտութիւն և ուսանողներն գրեթէ գրական կամ ասանդարան չունենալու համար գիտուններն են գրում մեզի և ոչ իրանում։ Ինչն էլ, ինչ բան տարուց ասելէ որ։ Պոլսոյ մեր գրագիրներն ամենայն գրեթէ ամենայն գրագիրներ ամենայն գրեթէ ամենայն գրագիրներ։ Ամենայն գրեթէ ամենայն գրագիրներ։ Ամենայն գրեթէ ամենայն գրագիրներ։

բանաքննությունը իւր տեղն լինելը ցոյց տալու համար, վերջ տանում եմ օրինակի համար, մի գեղական տեղն Պ. Տաղասարեանի գիւղական գրքոյկն լեզուն։ Բանը բառը, որուն նշանակությունն է եղել, բան բառ. գրքի, թուղթերին ետեւն կենալ տալով, նախ այդ բառին նեղությունն թեմ տանելով է, պրծնե՞մ եմ հնչելու, թէ ոչ փչչել, ով մեզ պիտի սորվցնել, թէ որ Պոլսեցի՞ն, նա փչչել է տալու, թէ որ Նրեւանցի՞ն, այս տեղ, Պոլսում հնչուած տառերով պրծնիմ է տալու, ո՞ր է հնչեր, ով կարող է գտնուոր լինել։ ոչ որ։ բայց միայն այդ բառը գործածող ժողովուրդը։ ով է գա։ երկրագրիր։ ուր է նա, Հայոց աշխարհում։ կը տեսնենք ուր կերթամք։ Բայց բառին տեղական այդ հիւսուածքությունների մէջ, երբեմն բլիկին, երբեմն բլիկի, երբեմն բլիկաց-բաղաքացիներ բլիկին։ բլիկներն։ Թէ ինչ՞ երբեմն էլ բլիկում է եղել, չէ հասկցայ, նոյնպես բլիկներու երբեմն վիճակն էլ։ ինչ անհասկանալի է։ Բայց՝ բլիկ, բլիկանիկ, միաբլիկան, սահմանաբլիկան՝ բլիկաքանակությունն բարդ բառերը՝ ուսանողին իրր գրական բառ ուսանելու խոսք չունիմ, վասն զի մեկնաբանությամբ կարելի է ըմբռնելի լինին, թեր ասենք մի բայ էլ։ ամենեւին չատ գործածական։ Լսեցէ։ այդ մինչ բայը երբեմն սահմ՝ նեղն։ երբորդ գեմը՝ նեղաց և գործածուելը ընդհանուր։ նեղի երբեմն նեղաց երբեմն էլ։ մենք։ իսկ նեղին նշանակությունն ունենալը ամենուին դպրոցի լեզուն ընդհանուր է, մինչև անցած ժամանակն տեղ է գործածուած և այլն։ Գեղաբանությունի մասին որ խոսվեր, չատ տեղ ունենալու մեր բնակիչներուն, վասն զի Բիյ՝ երբեմն Բիյ, Բիյ։ երբեմն Բիյն։ նշեր Բէ։ նոյնպես տեր, նեռ, ինանեն նոյն տեղից տեղ տալ, տասնց տեղ հայլն, Յիսուն բառ տեսնեն էլ։ որ և գործածական հնարանան լեզուով կիմանանք պէտք էր լիներ։ եղած է նեղանք, գրաւորագնիւն կերդը։ Մի տարբ նամբությունն այ այլի տառի բերեր ուրացնալ տեղանուր տեղանուր լինելով։ այդ չորս բառով խոսքին մէջ մինակ մի – տառը կայ, որ ժողովրդին է մի տեղ գրուած, որու տեղ թէ որ ։ գրուելու լիներ։ բոլորովին գրքերու լեզուն էր լինելու տարբեր նոր գրաբար լեզուով։ ուրեմն Բ՝ հարկ կայ գրաբարին տեղի գեղական բառերուն ու բերին ու։ Աշխարհը մի նամակ գրեց ընտրելական Արքային, որով պատանեց տեղ ընդունելը և ասանուց թէ որ հանդիսանալու լինի բաղաքական ճանուր հանանեալ, տեղ ձեռքն հովանական պատուոյ տեղերը՝ գրանալով գրեցը։ Միւսազ. արքան քանի որ հասարակապետական կառավարության արիստոկրատական արիստոկրատիան ճանաչելու առնանին մէջ կը մնայ, կարող է մինչև Լեւոն Մեծ։ Պապի գահաստանին դիմել։ որ Պարիզու արքեպիսկոպոսին գրած մի նամակին մէջ յայտնապես ծանուց որ՝ Գաղղիոյ եկեղեցին կառավարական ամեն տեսակ ձեռքերի հետ միասին և յարմարագ էր։ Բայց մի և նոյն բանը չէ՝ երբ ինքդին իր քաղաքական գահանությունը վրայ է վասն զի, մի քահանայ՝ Լեւոն Մեծ։ քահանայապետի տեղ լուսաւորուած մի եմ իմ դրքասան մէջ վրայ վրայի դիպել պտնել իմ երեւելի, իսկա երեւելի պատմագրներդը, ինչպես են արձանի հանար, Դեբրանդայ։ Երդեր, Վէպերը։ Եվրեր, Կէրվիսնատ Անիլլայի։ Բարդ, Մարտէլ։ Տրէրդ, Ֆրանսիայի։ դը Սիպել—Հրէշանդ, Ռիվիլլ։ եւն։ պատմագրանները։ Իսկ Հայոց պատմագրանները գրեթէ ոչ մենք։ կարդում եմ կարդում այդ գրքերը չեմ կշտանում, ան ու վասն եմ քաշում սրատանուն եմ լինում, ինչու։ վասն զի ոչ գրեուն, ոչ բնաեուն մի բան ճանաչիս ժողովրդական լեզու չունիմ որ, գրական անեմ այն և իմ ամենասուրան կերպով։ ուրան ոչ ժողովրդս գանկանում իրդ-կեմ այդ պատմագրեան մէջ կարդացած ժողովրդոց համար լայս։ հարկ և կնանը եղած բաներդ։

Այս ամենամ այս քանով բաւական լինելով, հարկաւ ուրիշ անգամ նորեն ուրիշ կանանանը այս մասին երկարօրէն խոսելու։

ՄԱՐԿՈՍ ԱՂԱԲԱԳԵԱՆՑ

Կ. Պոլիս 1886 մարտ 13

ԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

Ֆրանսական խորհրդարան ներկայացուցիչներն մինը թեթեւ Մեսլով՝ Պ. Բանիրբաս երեսփոխանի մեռնելովը, ընտրելիներ դուրս եկան այդ երեսփոխանին տեղը բռնելու և ազգաց մէջ և մի քանիսայ ալ դուրս գնացող Պ. Փիւսսան անուն Վիլլերվիլերի ժողովրդին հաղորդ հոլիւը (դիրք)։ Պ. և միանգամայն Տէր Փիւսսոյը ընտրողներուն մասնացած հաւատոյ գուսանությունքը մէջ։ Բնդրն իրեն ազգասիրան ընտրելական կը կոչէ և խորին ու ներքին համոզմամբ կրնասուելուն հաստատակամութեան կամաւորությունն արիստոկրատական կանոնքին։ Բան իր կարծիքին։ վասն կանոնաւորությունն չկայ եղեր ազիարհիս երեսին, հարկ վասն կանոնաւորներ և մի գաղուց հեռ Ֆրանսիան կառավարելու եկող ամենն կիրայ կառավարությունը, ամենքն ալ իրենց յատուկ օրենքներով են եղեր ընկած։ Մի քահանայի բերանը այդ ասածն ազատարէն խոսքերն է հարկէ Տէր Փիւսսոյին և իր մեծատոր Սոմս քաղաքի արքեպիսկոպոսին մէջ գժտութիւն առաջ պիտի բերեին ու բերին ալ։ Աշխարհը մի նամակ գրեց ընտրելական Արքային, որով պատանեց ամար ընդունելը և ասանուց թէ որ հանդիսանալու լինի քաղաքական ճանուր հանանեալ, անոր ձեռքն հովանական պատուոյ տաղերը գրեցը։ Միւսազ. արքան քանի որ հասարակապետական կառավարությունն արիստոկրատական կանոնաւորությունը ճանաչելու առնանին մէջ կը մնայ, կարող է մինչև Լեւոն Մեծ։ Պապի գահաստանին դիմել։ որ Պարիզու արքեպիսկոպոսին գրած մի նամակին մէջ յայտնապես ծանուց որ՝ Գաղղիոյ եկեղեցին կառավարական ամեն տեսակ ձեռքերի հետ միասին և յարմարագ էր։ Բայց մի և նոյն բանը չէ՝ երբ ինքդին իր քաղաքական գահանությունը վրայ է վասն զի, մի քահանայ՝ Լեւոն Մեծ։ քահանայապետի տեղ լուսաւորուած մի

քահանայապետի կառավարությունը ներքեւ իսկ՝ ինքն իրեն ազատական չէ կարող կոչել։

—

Պ. Կլասսոյան առաջ բերած ելեղեղ կերևնայ պատմոնիկ խորհրդին մէջ, իր Իրլանդիոյ մասին գծած ծրագիրը և մեռնելն ժամանակ ազգասիրական վերակազմակերպութեան մասին իր խորհուրդը, թեև այդ ծրագրի մասին խաւսած գրոյցներն իրարմէ կը տարբերին։ Մի բան սակայն կը կարծուի թէ հիշդ։ ինքն, այն է որ Պ. Կլասսոյան ոչ թէ միայն հաւ և հաւան է Իրլանդիոյ մի խորհրդարան ունենալ Դուբլինի մէջ, հապա նաեւ այդ խորհրդարան թողնել Իրլանդիոյ ազգաբնակչի ձեռքին լուծանելու։ Այդ բան եղաւ պատճառ պատանեցի մէջ հիմնուելու եղած եղանքին։ Պ. Զիմերլէն անգլիական կառավարության դրամը և Իրլանդիոյ Տերութենական ատենադիրը Պ. Տրէվիլեան իրենց հրաժարականները տուին, որովհետև Պ. Կլասսոյան կերևնայ որ մինչեւ հիմա ընդունած չէ, վասն զի ազատ յանուցած առարկությունքը այդ մասին իրենց տեղն ունին։

—

Թուրքական կառավարությունն ամեն հնարք հնարել կուտայ մի ժամանակ Բարիզիցի առանցքներն Ռուսաստանու դրածին վերադարձնելու։ Այն հնարաւոր հնարքներուն մէջ ամենագլուխ եղողին մասին է գրուած յոյսը ռուսական նպատակին հասնելու համար, որ է Օրմանարը և Գեղեցիկ տարածումը։ Այդ տեսակ մի—խոշ է երեւցեալ, որու գլուխներուն Բարիզեցիներ նամակներուն մէջ պէտք է մանուտար մարդկանց մեռնելն անպրտ կարելանենքը առնել, ամեն ոգեալ որ այդ բան հարկաւոր գտնուի նեկեցիներ, ժամանաներ և արիստարար գաղղիներ կուսուցանելու համար։ Այդ ոգեալ մանուտար մի կանոնագրութիւն ալ ունի կայսրաժամարի ընելու մանուտար մարդիկը, քան այն կանոնագրութեան բանի կայսրաժամարի ընելը միայն գիւղացոյ համար է եղեր, իսկ ոչ գիւղացոյ համար իրենց հանանութիւնը պէտք է եղեր սանանալ։ Այդ բանը մի որինակ է մի շատ սարիր որինակներուն հետ մէկ տեղ, թէ որ տարեկան կարելանութիւն կուտայ Ռուս կառավարությունն, որ նոր տարիս ամեն քաղաքացոյ հանանար լինելու տեղերն։

Թոռ

ՆԵՐՔԻՆ

Կայսրության հրամանով՝

Թարգմանարի կառավարիչ Նէ հեպ պէյ՝ Ռուսաստանի կառավարիչ, և Ռուսաստանի կառավարիչ Իպրահիմ պէյ՝ Բարգանիստարի կառավարիչ անուանեցան։

—Մանիա փաշա երկի մարդ. քաղաքաց հանանելով, ուղղակի կայսերական պատասխ դնաց, ուր պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Սեռոյ Բ. Դուռան երեքարով տեսակցեցաւ Բարձ. Մեծ-Եպիսկոպոսին և ապասարին գործոց նախարար Վեհ. Սայիտ փաշային հետ։

—Եկեսարիայ Պարբերի բանակցությունից Պարիսարական պատուիրակի Պ. Կէյոթի նոր Մանիա փաշայի հետ մայրաքաղաքս նեղած է և քանի մ՝ ամ կենալով ոչիսի մեկնի ի Սոֆիա։

—Պուլգարիոյ կայսերական Բանիոնը Կառապան էֆէնտիի և Պոլիս գալու հրանան սրուած լինելուն համար՝ ասոր մայրաքաղաքս կ՝ըստասուի։

—Անգլիական գեսպան Սիր Լ. Թորնթիսն՝ երեկ Բ. Դուռան երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին և խորհրդական Պ. Տատեան Բարոնիին էֆէնտիի հետ։

—Ֆրանսիոյն նորընտիր կառավարիչ Պ. Սուրբոյ էֆէնտի երեկ իւր պարտականութիւնն ուղեւորեցաւ։

—Մէրսիայ Տիրոյմիրի տեսչութեանց նախկին, Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորդ Ռոզբերի՝ Բ. Դրան տառարկեր է որ, թ նեղասի առերով Աշխարհագր իշխանին առ կայսերական կառավարությունն ունեցած հաւատարիմությունն, հանձ գրաւոր կերպիս խոստում տայ, որ հինգ տարին լրանալէ յետոյ՝ վերադարձ Արեւելեան Ռումելիոյ կառավարությունն տայ Դորին բարձրությունը։

Մրտարի թէ Լորդ Ռոզբերի այդ խնամատար խոսքերն տուեր է Սուլթանին իշխանին։

—Սրեսնելու Բուլգարիոյ Գերագոյն Դիւանին Գերագոյն Իշխանին գրաւ ճնչումի գործ գնելու համար, Պեսարաբիոյ գաւառը դիմուրական մեծ գրասենեակներ հանանեցեր է։ Վիլենսկէն Լանարոյի լրագրաց քաղաքական հեռագրի մը նայելով։ Սասարիա եւ իւր կրգմէն ասանանագլխին երկայնաբերանի մեծ գրասենեակներ գրեր է։ Սակայն Ֆրեմանեանցի Վիլենսկան լրագիրը կը ժիտէ գայլ լար։

—Գաղղիոյ Ռուսաստանի նեղանանը հեռաեւոյ ասպիրը կը գրէ։

«Եթէ Ռուսաստան պատերազմ հրատարակէ ընդդէմ Թուրքիոյ, պատեանս մը կայ որ մինակ մեր Եւրոպացիներնը ուրիշ կողմէ ապահովուած լինելուն համար, նեմ Հելլենական գորերը Թուրքերին յանկարծ, եւրոպայ ըսկ հանդիսաւոր պիտի լինի։»

—Մանիկեր Օրիանիայ կիմանոյ թէ, գինուորական ծանուց յատկացուցեալ Համար Նոր փամանակներն տրամեմանները ոչ մէ250 000 ն, այլ 350,000 լիրայ, զորս տերությունն պատանատարաց և կարգ անձանց պիտի բաժանուին։

—Նոյնէ Լանդոնի անուն Ռուսական լրագրին քաղաքական հեռագրին նայելով՝ Պարկական կառավարությունը այս օրերս Պարսատի սահմանագլուխը մեծ գորամներներ կը համարանի և Պարսից Վեհ. Շահն Լուսարիայի զորավարի մը հետ՝ ամ.

բուքիներեր ոչքէ անցնելու համար ճանապարհ պիտի բանայ։ Թուրքի իր այս ու

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

Զալոֆիա, 13 Մարտ.

ՍԱՀՄԱՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻ

Ոսկի դրամ (մարգարիտ) դ. կ. դրամ	16 12
» » թղթադրամ	18 15
» » կիսա ոսկի	
Ամերիկեան երկրի.	ֆր. 58 73
Սկիպտ. մարգարիտ	76 15
Բրաժեկ	255

—

ՍԱՀՄԱՆ ԴՐԱՄԱՎԱՃԱՌ

Ցորենեան ուրի	ղրշ	100
Անցրենական »	»	110 25
Գարդրենական »	»	37 37
Բրդ	»	90 10
Գրենեան	»	51 15
Գարեան թանկ	»	591
» » ոչ թանկ	»	39 11
» »	»	3 21
Գինեղեն	»	107 35
Մեկնեան տարբ.	»	403 33
Գնաբ մեկնիա	»	93 26
Մաղ »	»	102 26

Ա. Զ. Դ

Փոքր գաղափարակ քանանաց մը կը գիտուցուի լուսաւոր ասնաբանաց պատասի վարել Ա.Զ.Դ. վարժարանաց մէջ. ի պատանեկել հարկին ուղեկու պատասու Հայերէնի և Ա.Զ.Դ. ու նեկեղեցական պատասանեանց գասարու.

Պէտք ունեցողները կը հրաւիրուին իր Մերման Զաղրը թ. 57 Մարգարեան գրատունը լրագրոյս ուղղութեան հետ բանակցելու.

ՔՂԹԱՎԱՃԱՌ — ԳՐԱՎԱՃԱՌ

Վ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԵՒ ԵՂ.

Ներկոց նոր բացած վաճառատան մէջ Զաղրաբերդայ եզերաց թ. 51. կը վաճառեն ամեն տեսակ գրքեր. գրատետներ և գրագրի պիտոյքներու. Գրքերեզին և զանազան պիտոյքներ թէ մեծ և թէ փոքր քանակով.

Գներն յոյժ չափաւոր. վաճառատեղաց վերաբերեալ ցանկի տեսարանները և մասնաւոր ամեն ձեւերով. և խիստ դիւրագին.

Գնառանքերի եկող յանձնարարութիւնը փութալի ի ձեռնարկ կը կատարուին.

Ե. ԱՍԱՏՈՒՐ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲՈՐՈՒՐԻ

Դանիելի Ճանապարհ

Զուրհանեան Տիրացու էֆէնտիի հանրածանոթ Լեվոնդիանի Հոր Հայ ազգի որբերին բարձ տուած.

Կենդրանատեղին է Ֆ. Աբրահամեան և ընկ. ի Թիֆլիս — գրավաճառատունը. Գոլոս Համիտիլի ճանապարհ թիւ 34.

Ա. Զ. Դ

Ցանկալի ուսումնական ոգեւոր ծառայութեան Մեծապատիւ հոգեւորականներ մէջ իր բնակարանը վերադարձած է Պէշիկթաշ ընդարձակ փողոց թիւ 28 գաղտագրագի դիմ տունը որ ամեն երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը մինչեւ 3ն մինչեւ 11 ցան Թրքոց հիւանդներ կեղծանի և կը դարմանի. Ինչպես նաեւ բնակարանի ամեն տեսակ սարքերու ենթարկեալ անձինքը տարերու. Կանոնաւոր վճարագիր ստացած է Բարիզի Սէն Ռոշ վարժարանէն.

Ցեղարանները ձրի կը գործածուին.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ռ. Ֆ. ԼԻՊԳԻՆԵԱՆ

ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ԻՐՔ

ԿԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԴԱՄԱՐԱԿԱՆ ՃԱՌԱՐ ՇԱՐԻԼԻՔԻՆԷ

Եր գրասենեակի ազգային և բնիկներուն կիսանքի միջարարներու անուանեանց Շարը. Հոս գիրքերուն է Հեղ. Ձեռն. տալ և այլ գրարդարի մէջ իր լեզուի խօսուած կրթական և գրասենեան ճառեր.

Այս գաղտնի ամեն գրավաճառաց քով. Գին 12 գրանեան.

ՎԵՐԻՆ ՆՐԹԵՑԵԼԻ ԱԲԱՆՑ

ԲԱՐՄԱՆԹԻՒ

Թարգ. Ս. Մ. Մուշեղ

Այն գիրքերը գեանանիներուն մը. չարակարիները Եւրոպա մանկաց Բարմանթիւի վարուց գրաց կը խօսի, կարարէ որ ամեն Հայ մանուկներ ունենան ի ձեռին, և կը փոխարինեն որ ուրիշ Թարգմանին չարաւանի հրատարակել նաեւ ուրիշ երեւելի և ազնիւ հոգեւոր անձանց կենսագրութիւնեն.

Կը վաճառի գրավաճառաց քով. ի գին 40 փարա.

ՅԱՒՈՒԹԻՒՆ Ֆ. ՄԻՔԱՅԵԱՆԻ

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՈՐԵՆՔԱՐԱՆԻՔԻՆ Ի ՀԱՅԱՐԷՆԱՑ ԳԻՒՂԱՑԻ

Ապրելեան Ճանապարհի

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարդն և Զարդն, Հեն և Նորին Գիւղանի Դիրքեր

Գրած Ա. Բ. Գ. (—ը.)

Հայ-բնակ գրատարածի. Հեղինակ գրագրութիւնեն, անարգութիւնեն, ուշադրութիւնեն, չեն և ուրիշ վանդիկ նշանակութիւն, ուսանելիներ և այլ նիւթեր պարունակող Ակդ. գրքի մէջ. ուսանելիներ և հնարագրական. գրասեղ լրագրոյցներ և շատ նորք տեսարանեանք արձանի ամեն Հայոց յանձնարի միջոցաներեն.

Եր գրքերի բոլոր գրավաճառաց քով. Ներքեւ գրասենեակին է Գրիգ Գալենի—գրավաճառատան մէջ Գ. Հիմ. Հեն Նորի վաճառատան. թիւ 11.

Գին — Ա. և Գ. մասերի 8 ղրշ. իսկ Բ. մասն 10 ղրշ.

Գրքերուն համար գրավաճառներ դեղչ կը լինին. և յանձնարարութիւնը ինչպես կը կատարուին.

ՀԻՍԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Ի Տ.-Ֆ. Ս. Ն. Ն.-ԷՖԷՆԴԻ

Այն գործոյն մէջ, որ առաւելագոյն 100 էջերի բաղկացեալ է, հեղինակն ամփոփած է այն ամեն մասնաբաժանութիւններեն հրանանգներեն ու գաղտնի էրներեն, որոնք հարկաւոր են հիւանդոյն ոչ միայն եղած բնանձնեան խնամքներեն կատարելու, թէ՛ չարիսի զանազան գեղոցներեն գաղտնաբերելու գործածելու. և մանաւանդ յանձարանական գաղտնիներեն գործածելու. Այդ գաղտնաբերութիւնեն մեծ ծառայութիւն մը մատուցանել կարելի է ու Հայ բնանանաց մէջ որոց բանալի գուրի լինելով ոչ միայն տարածուած է մը, կը գործածեն յանձնելու խնամքներեն և գիտութիւն, որոնք լինելու մեծ ազատութիւն գաղտնաբերելու կը լինին.

Կենդրանատեղին է Աբրահամեան գրատունը, կը բոլոր Հայ գրավաճառաց և Գ. Վարդի քով ի Բերա, Գին 1 Մէճիտի.

ԳԱՐԵՆԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ԱՐ ԳԱՐԵՆԱԿԱՆԷ

Ֆոսա Ա. — ասարեր վանանանանանութիւն. — վանանանանանի քիչ մը մեր և արիանեներն, թիւրանեն, Հայանեցոյց. գանանան ասանի ասանանք. վանանի և ասանարք փոխանանանիրք. քիչ մարի — հարիւր. Ձեզի յանանեն և ասի. վանանանանանի հարեր հանանի դրիանարց և գրանանարց. Բ. Մանանանի Հանանանանիրեն — Գարդ և կիսանի — ասանար. — յանանարանի.

Բ. Ցանարանիրեն
Ձանանանալ կարարար յանանանանի

Ի Գնա ասանանի վարանանանանց
Ի
Ն. ՏԻՐԱՆՆԵՆԱՆԷ

վանանանանի վանանանանանանանանանանի Ն. Գարդ.

Ա.Զ.Դ Հայ գրավաճառաց Ա. պարզի բարանի ի գրավաճառաց քով.

Գին կիսանանանի դրանանանի 23 ղ.

ԹՈՒՄԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Նոր Գասագրիրք (մասաւոր և գրատոր) Ա. և Բ. տարիներու համար. Գ. տարագրութիւն բարեհամանոյ և յանանեկաց. Աշխատասիրեալ Յ. Գ. Փայտագանեան. Գին 3 ղրշ.

ԹՈՒՄԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Նոր Գասագրիրք Գ. տարեաց համար. Աշխատասիրեալ Յ. Գ. Փայտագանեան. Գին 3 ղրշ.

ԹՈՒՄԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Նոր Գասագրիրք Նախապատրաստական կարգաց համար. Աշխատասիրեալ Յ. Գ. Փայտագանեան. (Ակրարիանոյ երբեմն գասագրքերը վերանոր կարգնաւոր). Գին 3 ղրշ.

Եւրոպական նոր և շիրաբանոյց եղանանական գասագրաւոր. այն գասագրաց կենդրանատեղին է Մերման, Մարդ ազգանան գրատուն, թիւ 57. Մասնաւոր գնով կը լինի բաղմաթիւ օրինակ գնելոյ համար.

ԱՄԱՐԵՑ

ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ցարեանաց Խալի Վ. Գաբ. Աշէրեանց Հրամանաւ Հեռանանի Ֆ. Խաչէնց Եպիսկոպոս. Գ. Արմենց.

Տրամաբանութեան համառաւ այս գասագիրքը՝ որ 1871 թուականին ազգագրուած է՝ արդ ազգին վարժարանաց մէջ կարելի ոչնչ մը լեզուներ գործածուելով ազգաւոր և շատ ուսանելի. Խնդրուած էր. Հեղինակը. Արմենու վանանայ Ներ. Խաչէն Արքեպիսկոպոսն. գերեսան ազգի անգամներով ազգագրեալ առաւել է. Կը գտնուի գրավաճառաց քով. Գինն է 6 գրանեան.

ԲԱՆԱԼԻ

ԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԼԵԶՈՒՈՅ

Վարա Հայ Գրանանոց

Աշխատիրեալ Գ. ԳԱՐԵՔԻՆ ԱՄԻՐԵԱՆ

Ի. Ցանարանի արարարեալ և յանանեալ

Անդրանանի յեզուի ազգի բանանանի սարք ասարիների ի վեր գրանանանանի մէջ յինելով փարձով ազգագրեալ է անար ընարը եղանան և իր նպատակին անվրեալ առանձնագոյ ուղեցոյց մ՝ լլալոյն.

Ուստի և անասարկոյս ազգի երիտասարդ արարարեալ և ճանանալով ազգագրութիւնն ազգի արարանանոյ մեծագոյն ընդունելութեան.

Գինն է 10 ղրշ.

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՆԱՄ

ՍԻՐՈՒՆ ԶԲՕՍԱՐԱՆ

ՄԱՆԿԱՆՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԳԻՐՔԵՐ

55 Գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած

Այդ գասագիրքը ազգիս համար հրատարակեալ. ՊԵՐԱԿԱՆ կամ ՄԱՆԿԱՆՑ ԳՐՔԻՆ Բ. մասն է. և կը պարունակէ՝ մանկական երգեր, կարճ հատուածներ, առածներ, առակներ և փոքր պատմութիւններ.

Գինն 2 գանեկան

Կը վաճառի Մարդարեան գրատունը, Մերման փողոց. գրասենեակ հատոր 0,0 15 ղրշ. կը լինի.

ԱՌԱՔԻՆ ԳԻՐՔ

ԳԱՂԻԵՐԻՆԷ Ի ՀԱՅ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ի ԳԱՅՍ ԱՂԳԱՅՈՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

Ծանեալ

Ֆ. Ֆ. ԳԱՐԵՔԻՆԵԱՆ

ՏՈՒՆՔԻՆԵՐԻՆ Ն. ՊԱՂԱՆԵԱՆԻՆԵՐԻՆ

(Գրամեան)

Կը ծախուի ամեն հայ գրավաճառաց քով. ի գին 6 գանեկան. Կեդրանատեղին է Մերման ազգանան, 13, Ճանաբեան խան.

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆԳՈՒԹԵՆԻՆԵՐԻ

Ն. Գրիգ. Թ-ԷԷ-Լ-Ա- Լ-Ա- Բ. 39 -ԷԷ-ԿԻՆ Գլ. դ-ՆԵՐ

Ինչ վաճառատան որ 1883 գրատ. կին հատատատան է. մի քանի ծանոթ ձեռնարկութեանց անդամներու վրայ շատերու գրագրեան հանանան. ցայս որ կանանատրաստ շարանանեալ. անդամ մ՝ ալ կը վերատատատան թէ. Հայը ամեն գրատատրեր գործի բնդանանութիւն ունի. և կրնայ յանանի տարիք գործ ու գարդանեալ. թէ ինչ շատ քանանանութիւն վայելէ.

Ապարէն հատատատալ որ տարբեր ձեռնարկատան հատատատան որ և է գործի ի հայս գարդանանալ. յոյժ փութալեալի և ազգատարական զգացումի ունեցող ամեն ազգայնոյ, յանատրոյ նիմ թէ որ քան զոր առաւել հոմանկեր բնդունելութեան. պիտի արժանանամ սիրելի ազգայնոցս կազմանել.

Վաճառատան մէջ կը ծախուի գրատ ինչ. փարը թէ մեծ քանանանութեամբ. Ցարարեցնի վերաբերեալ ամեն տեսակ բնարը տարարը.

Մեկնի Տեսնելոց

Ա.Զ.Դ

Լրագրիս ձեռքի կը ծախուի նոր. հանրանանանի լրանանան Գրքոս և Ճարար տարարու խառնարին ի Գանեկի գրաս.

ՏՆՕՐԷՆ ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ
Ա. Ս. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ Ս. Ե. ՊՇԻՐԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԴԱՐԵԱՆ
Զաքարիայեան Եղբարաց Գրենարանի խան թիւ 3